

MTK:n linjaukset aluehallinnon uudistamiseen liittyen / johtokunnan keskustelu 15.12.2015

1. Läheisyysperiaate ja asiakaslähtöisyys sekä demokraattisuus on otettava hallinnon uudistamisen johtaviksi periaateiksi. Viranomaispäätökset on pääsääntöisesti ohjattava tehtäväksi kuntien ja maakunnallisten itsehallintoalueiden toimesta. Läheisyysperiaatteen mukaisesti aluehallinnon päätökset on tehtävä mahdollisimman lähellä päätösten kohteena olevia ihmisiä ja yrityksiä, joten itsehallintoalueen viranomaisen palveluverkoston on oltava koko maakunnan alueen kattava. Maakunnan hallinnon demokraattisuutta on vahvistettava.
2. Hallintorakenteen on oltava helposti ymmärrettävä. Hallintorakenne on oltava kaikissa maakunnissa sama. Itsehallintoalueet on organisoitava siten, että hallinnon kansanvaltainen ohjaaminen on myös käytännön tasolla mahdollista. Maakunnallisen itsehallinnon päätöksentekoa ohjaavat suorilla vaaleilla valitus maakuntavaltuudet. Toimeenpanoon liittyviä päätöksiä tekevät valtuuston valitsemat hallitus ja riittävä määrä lautakuntia. Päätöksentekoelementtien alueellinen edustavuus on varmistettava.
3. Maaseudulla asuville ihmisille on turvattava sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut tasaveroisesti muiden kansalaisten kanssa. Kun hallinnon palveluja siirretään internet-yhteydellä käytettäväksi, niin jokaisen kansalaisen ja yrityksen ulottuville on tuotava kohtuuhintainen ja toimiva laajakaistainen tiedonsiirtoyhteys. Uusien palvelumuotojen kehittämien ei voi korvata kattavan toimipisteverkoston tarvetta.
4. Maakunnille on annettava mahdollisuus toimia vahvoina alueensa elinkeinojen edistäjinä. Tämä koskee erityisesti alkutuotannon toimialoja. Hallinnon järjestelyjen on osaltaan parannettava biotalouden kehittämisedellytyksiä maakunnissa. Myös alueen yritysten osallistuminen julkisten hankintojen kilpailutuksiin on syytä huomioida alueellista itsehallintoa järjestettäessä.
5. Maa- ja metsätalous ovat useimpien maakuntien merkittävimmät toimialat ja ne on huomioitava itsehallintoalueiden palveluja järjestettäessä. Maaseutuhallinto on hoidettava siten, että alkutuotantoyrittäjät saavat tarvitsemansa hallinnon palvelut riittävän läheltä. Maaseutuhallintoa ei pidä keskittää maakunnan keskustaupunkiin vaan alueellista palveluverkostoa on vahvistettava nykyisten yt-alueiden pohjalta. Metsätalouden edistäminen ja tarkastustoiminta on perusteltua säilyttää yhtenäisenä.
6. Lomituspalvelut ovat keskeinen osa maatalousyrittäjien sosiaaliturvaa ja suomalaista ruokaketjua myös huoltovarmuuden kannalta. Merkittävän yhteiskunnallisen intressin vuoksi lomitus tulisi säätää maakunnallisen itsehallintoviranomaisen lakisääteiseksi tehtäväksi.
7. Nykyisten elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tehtävät voidaan pääosin hoitaa maakunnallisten itsehallintoalueiden toimesta. ELY-keskukset voidaan tehtävien siirron myötä lakkauttaa. Liikenteen runkoverkon kehittämistehtävistä osa voidaan siirtää Liikenneviraston tehtäväksi, osa hoitaa maakunnallisten itsehallintoalueiden toimesta.
8. Aluehallintovirastojen tehtävistä pääosa tulisi siirtää kunnille ja maakunnallisille itsehallintoalueille. Aluehallintovirastojen määrää tärkeämpi on palvelujen saatavuus. Myös AVI(t) voidaan myöhemmin kokonaan lakkauttaa.
9. Maa- ja metsätaloutta koskeva yleishallinnollinen ohjausvalta olisi syytä olla maa- ja metsätalousministeriössä. Kaikkia laillisuusvalvontatehtäviä ei ole syytä keskittää yhteen keskushallinnon virastoon. Kukin keskusvirasto voi hoitaa sille säädetyt valvontatehtävät omilla toimialoillaan. Mavia on kehitettävä selvemmin vain maksatuksia hoitavana virastona. Viljelijätukiin liittyvä valvonta on syytä hoitaa maakunnallisten itsehallintoalueiden toimesta.
10. Maaseutuelinkeinojen koulutuspaikat on säilytettävä. Kehittyvä biotalous tarvitsee osaavia yrittäjiä ja työntekijöitä. Kunnille ja itsehallintoalueille on annettava aito mahdollisuus itse päättää koulutuksen järjestämisestä. Maaseudun lasten ja nuorten peruskoulutuspalvelut on järjestettävä koko maan alueella siten, että välimatkat eivät muodostu kohtuuttoman pitkiksi. Myös lukiokoulutus maaseudulla on turvattava.
11. Maakunnille on annettava verotusoikeus. Itsenäinen hallinto ja päätöksenteko vaativat itsenäistä rahoitusta. MTK kuitenkin edellyttää, että verotus ei kokonaisuutena arvioiden tämän vuoksi kiristy. Kansalaisten tasa-arvon osaltaan takaava verotulojen tasausjärjestelmä on säilytettävä.
12. Hallintoa uudistettaessa on samalla kevennettävä maaseudun asukkaiden ja elinkeinonharjoittajien hallinnollista taakkaa. Byrokratian purkamisen on oltava rakenteitten uudistamiseen verrattava tavoite. Viranomaisten tehtäviä on vähennettävä ja normeja purettava. Luvanvaraisuuksia on muutettava ilmoitusvelvollisuudeksi ja valvontaa on tehtävä enemmän riskiperusteiseksi.